

| Research Article \ Araştırma Makalesi |

Okul Öncesi Eğitimde Etik: Öğretmenlerin ve Öğretmen Adaylarının Görüşleri*

Professional Ethics in Preschool Education: The Views of Teachers and Pre-Service Teachers

Özlem DÖNMEZ (0000-0003-3881-3448)¹, Bahar DAĞ (0000-0001-8944-0798)²

□Geliş Tarihi: 14 Şub. 2024

□Kabul Tarihi: 28 Şub. 2024

□Yayın Tarihi: 29 Şub. 2024

To cite this article: Dönmez, Ö. ve Dağ, B. (2024). Okul öncesi eğitimde mesleki etik davranışlar: öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının görüşleri. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 9(1), 57-74. DOI: 10.37754/ 737103.2024.915

Öz

Bu çalışmanın amacı okul öncesi öğretmen adaylarının ve okul öncesi öğretmenlerinin mesleki etik davranışlarına ilişkin görüşlerinin incelenmesidir. Bu kapsamda nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu kolay ulaşılabilirlik ve gönüllülük ilkeleri esas alınarak belirlenen bir devlet üniversitesinde eğitim alan 15 okul öncesi öğretmen adayı ve 15 okul öncesi öğretmeni olmak üzere toplamda 30 katılımcı oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından mesleki etik davranışlara yönelik geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Hazırlanan görüşme formuna ilişkin 5 okul öncesi eğitimi alan uzmanından uzman görüşü alınmıştır. Verilerin çözümlenmesinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre okul öncesi öğretmen adaylarının en fazla sınıf yönetimi ve disiplin konusunda etik davranış yaşadıkları, okul öncesi öğretmenlerinde en fazla bahçe kullanımı ve hazır plan kullanımı temalarında etik davranış yaşadıklarını gözlemledikleri görülmüştür. Okul öncesi öğretmenlerinin ise çocuklarla en fazla sınıf yönetimi ve disiplin temasında, velilerle öğretmen-veli çatışmaları temasında ve meslektaşlarıyla en fazla ortak karar vermede zorluk ve akıl verme temalarında mesleki etik davranış yaşadıkları belirlenmiştir. Araştırma bulguları ilgili literatür çerçevesinde tartışılmış ve öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi, etik davranış, mesleki etik

Abstract

The aim of this study is to examine the views of preschool teacher candidates and preschool teachers regarding professional ethical dilemmas. In this context, phenomenology pattern, one of the qualitative research methods, was used. The study group consists of a total of 30 participants, 15 preschool teacher candidates and 15 preschool teachers from a state university. Participants are determined according to the principles of easy accessibility and volunteerism. The data was collected via a semi-structured interview form developed by the researchers. Expert opinions were taken from 5 experts who work in the field of preschool education. Content analysis was used to analyze the data. According to the findings of the study, it was observed that preschool teacher candidates mostly experienced ethical behaviors in the themes of classroom management and discipline, while teachers experienced ethical dilemmas mostly in garden use and ready plan use. It was determined that preschool teachers experienced professional ethical dilemmas mostly with children in the theme of classroom management and discipline, with parents in the theme of teacher-parent conflicts, and with their colleagues in the themes of difficulty in joint decision-making and giving advice. The research findings were discussed within the framework of the relevant literature and suggestions were presented.

* Bu araştırma İstanbul Kültür Üniversitesi tarafından düzenlenen 16. Ulusal Okul Öncesi Öğretmenliği Öğrenci Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur (Kasım, 2023).

1 Dr.Öğr.Üyesi, Trakya Üniversitesi, Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı, Türkiye, ozlemdonmez@trakya.edu.tr

2 Arş.Gör., Trakya Üniversitesi, Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı, Türkiye, bahardag@trakya.edu.tr

Key words: Preschool, ethical dilemma, professional ethics

Giriş

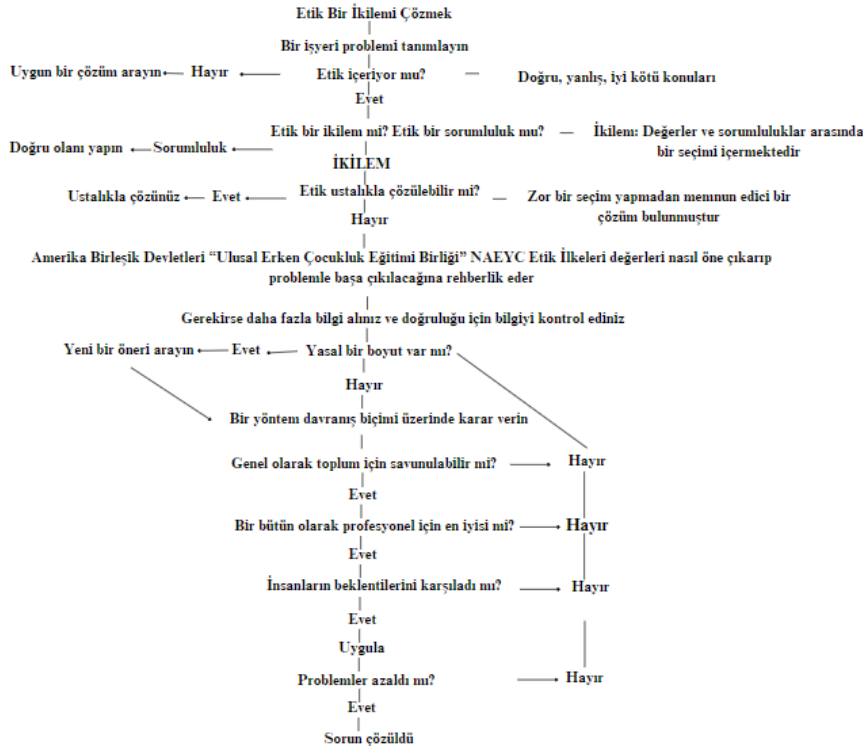
Etik, Yunanca ahlak sözcüğü ile eş anlamlıdır. Günümüzde ise teori ya da felsefi anlamları ile kullanılabilir. Etik kuramı yararcılık (teleolojik) kuram olarak da ele alınmaktadır. Bu kuram bireylerin davranışlarının sonuçlarına odaklanır. Davranışın doğruluğu-yanlışlığı, iyiliği-kötülüğü sonuçları ortaya koyulur (Özgener, 2004; Usta, 2012). Etik felsefesi farklı alt alanları içermektedir. Bu alt alanlar: “Bir durumun doğru ya da yanlışlığını nasıl ifade ederiz? Doğru-yanlış nedir?” sorularına cevap veren *meta-etik*, bazı durumlarda etik ve etik dışı davranışlarla ilgilenen ve sosyoloji, psikoloji alanlarından beslenerek “Bireyler hangi durumlarda nasıl davranır” sorusuna cevap arayan *betimleyici etik*, insanların ideal davranışlarıyla ilgilenen normatif etik ve normatif etiğin incelendiği tartışmaları değerlendiren *uygulanmalı etik* (O’Donohue ve Ferguson, 2011; Uzun ve Yolsal, 2008). Günlük yaşamda daha fazla uygulanmalı ve normatif etikle karşı karşıya olduğumuz, özellikle ideal davranışların nasıl olması gerektiği anlamı ile ifade edilmektedir (Uzun ve Yolsal, 2008).

İnsanların davranışlarını normlara göre şekillendiren, kişilerle ilişkilerinde davranışları düzenleyen değer, kural, ilke ve normların bütünü olarak da açıklanmaktadır (Cevizci, 2002). Bu ilkeler bir mesleği ilgilendiriyorsa söz konusu ilkeler meslek etiği olarak karşımıza çıkmaktadır (İşgüden ve Çabuk, 2006). Bununla birlikte bir meslek icra edilirken uyulması gereken bazı etik kodlar vardır (Coşkun ve Çelikten, 2020). Bu kodların profesyonel bir ekip tarafından, mesleğin niteliğini artırmak amacıyla meslek mensuplarını korumak ve onlara yol göstermesi amacıyla oluşturulduğu ifade edilmektedir (Çabuk ve İşgüden, 2006). Etik kodlar mesleğe ilişkin ne yapıldığını tanımlamaya da yardımcı olmaktadır (Banks, 2003). Meslek etiği ise insanlarla ilişkili mesleklerde, dünyanın her yerinde aynı mesleği paylaşan kişilerin oluşturulan etik kodlara uygun davranmasını temsil etmekte ve bireylerin etik tercihler yapmasına yol gösteren ilkelerdir (Ricks ve Bellefeuille, 2003). Bu bağlamda uluslararası kuruluşlar aracılığıyla oluşturulan ilkeler doğrultusunda meslek etiği şekillenmektedir. Türkiye’de 657 Sayılı Devlet Memurları Kanun’u kapsamında görev yapan memurlar için “Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri ile Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik”te mesleki etik ilkeler yer almaktadır (Erol, 2022). Bu etik ilkelerin yer aldığı “Kamu Görevlileri Etik Sözleşme” belgesi kamu görevlileri tarafından imzalanarak personelin özlük hakları dosyasına konularak saklanmaktadır (Taşçı, 2012). Kamuda çalışan öğretmenler de etik ilkelerin yer aldığı belgeyi imzalayarak bu ilkelere uygun davranacağını öne sürmektedir. Değerlerin yeni nesillere aktarılmasında, çocuğun sosyalleşmesinde, eğitim hedeflerinin gerçekleşmesinde ve ülkenin sosyal kalkınmasında öğretmenler anahtar konumdadır (Eskicumalı, 2002).

Türkiye’de MEB’e bağlı özel veya kamu okullarında görev yapan eğitimciler için Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan “Eğitimciler İçin Mesleki Etik İlkeler” bulunmaktadır (MEB, İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü, 2015). Bu ilkelere “öğrenciler ile ilişkilerde etik ilkeler, eğitim meselesine ilişkin etik ilkeler, veliler ile ilişkilerde etik ilkeler, okul yönetimi ve toplum ile ilişkiler gibi alt başlıklar bulunmaktadır (Coşkun ve Çelikten, 2020). Öğretmenlerin öğrenciler, veliler ve meslektaşlarıyla iletişimde bu ilkelere uymaları beklenmektedir. Öğretmenlik mesleği, 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun 43. Maddesinde; “Öğretmenlik

mesleği devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleği” olarak tanımlanmaktadır (Milli Eğitim Temel Kanunu, 1973). Öğretmenlik mesleğinin niteliği toplum, birey ve çocukları doğrudan etkilediği için belirli etik ilkelere göre davranmanın önemini ortaya koymaktadır. Eşitlik, bilimsellik ve insan hakları gibi evrensel değerler Milli Eğitimin Temel İlkeleri arasında yer almaktadır (Türk, 1999). Dünyanın çeşitli yerlerinde “Öğrencilere karşı etik davranışlar, öğretmenlerin meslektaşlarına karşı etik davranışları, ailelere karşı etik davranışlar, topluma karşı etik davranışlar, mesleki etik davranışlar” gibi başlıklar öğretmenlik etik ilkeleri için ortak olan başlıklar arasındadır. Literatür incelendiğinde yeterlilik, yararlılık, profesyonellik, dürüstlük, insan haklarına saygı, mesleğe bağlılık, sorumluluk ilkeleri öğretmenlerin etik davranışlarını şekillendiren etik ilkeler olarak yer almaktadır (Aydın, 2003; Feeney ve Kipnis, 1998).

İnsan hayatının yapı taşı oluşturulan erken çocukluk dönemi yaşamda kritik öneme sahiptir (UNESCO, 2018). Bu doğrultuda çocukların içinde bulunduğu eğitim ortamının niteliği, kişilerin tutumları ve davranışları çocuğun sağlıklı gelişimi açısından önemlidir (Özgül, 2011). Her çocuk kendi yetenekleri ve potansiyeli doğrultusunda gelişme hakkına sahiptir. Bu bağlamda okul öncesi öğretmenlerinin çocuğun gelişiminde etkili bir paydaş olduğu ifade edilebilir (Swick ve Brown, 1999). Çocuklarla ilgili her konuda etik ilkeler öğretmenlere yol gösterici niteliktedir. “Çocuğun yararına” en temel ilkedir (Şirin, 2019). Planlanan tüm öğrenme süreçlerinin ve etkinliklerin bu ilke çerçevesinde yapılandırılması gerekmektedir. NAEYC (Amerika Birleşik Devletleri “Ulusal Erken Çocukluk Eğitimi Birliği) erken çocukluk eğitimde etik davranışlara ilişkin ilkeler belirlemiştir. Bu etik ilkeler çocuklar, meslektaşlar, aileler ve toplum olmak üzere dört bölümden oluşmaktadır (Baptiste ve Reyes, 2002; Feeney ve Freeman, 1998). Ancak bazı durumlarda çatışma içeren, çözümü zor içerikler oluşabilir. Bu durumda birey için iki zıt kutuplu duygu “Etik davranış” oluşur ve etik bir problem karşısında karar verme süreci başlar (Çelik, 2019). Etik karar verme sürecinde kişinin karar vermesinden daha çok neye karar verdiği ve verdiği kararın sonucunda ne yaptığı daha önemlidir (Kıranlı ve İlğan, 2007). Etik bir davranışın çözümüne ilişkin aşamalar Şekil.1’de sunulmuştur.

Şekil 1. NAEYC/Etik Bir İkilemi Çözme Modeli (Feeney ve Freeman, 1998)

Okul öncesi öğretmenlerinin sınıflarında velilerden gelen değerli bir hediye kabul edip etmeme, aile içinde şiddete maruz kalan öğrencilere müdahale edip etmeme, toplum önüne çıkmaya çekinen bir öğrenciyi gösteriye çıkması için zorlama ya da zorlamama, bahçede oyunun önemli olduğunu bilme ama çocukları bahçeye sık çıkarmamak, çocukların serbest oyununa kısıtlı zaman tanıma, çocukların izinsiz fotoğraflarını çekme, bazı çocuklara daha fazla veya daha az ilgi ve sevgi gösterme, çocuklar arasında çıkan tartışma veya anlaşmazlıklarda taraf tutma veya tutmama, çocukların haklarını bazı durumlarda göz ardı etme gibi durumların nispeten fazla yaşandığı gözlenmektedir (Mercan Uzun ve Elma 2012; Öztürk Aynal vd., 2013; Kanat ve Erkan, 2021; Liu, 2016; Taşçı, 2012).

Alan yazında öğretmenlik meslek etiği ile ilgili çalışmalar incelendiğinde, Gözütok (1999) öğretmenlerin ne tür etik davranışları ne sıklıkla sergilediğini incelemiş ve araştırma sonucunda öğrenciler arasında ayrımcılık yapmak, velilerle kişisel amaçlara yönelik ilişki kurmak ve öğrencilere hoşgörüsüz davranmak gibi etik dışı davranışların bulunduğunu ortaya koymuştur. Tezuçar (2019) öğretmenlerin etik ilkeleri benimseme düzeylerini incelemiş araştırma sonucunda da öğretmenlerin tamamının meslek etik ilkelerini benimsediklerini ifade etmiştir. Tarçokin ve Bora (2018) okul öncesi öğretmenlerinin etik ile ilgili görüşlerini incelediği araştırmasında öğretmenlerin kıdem, cinsiyet, medeni durum ve mezun olunan okula göre görüşlerin değişiklik gösterdiğini belirtmiştir.

Bu doğrultuda okul öncesi öğretmenleri ve öğretmen adaylarının okul öncesi eğitim kurumlarında buldukları süreç kapsamında mesleki etik davranışlara ilişkin gözlemlerinin ve deneyimlerinin önemli olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmanın amacı okul öncesi öğretmen adayları ve okul öncesi öğretmenlerinin mesleki etik davranışlarına ilişkin görüşlerinin incelenmesidir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Nitel araştırma doğal bir ortamda sosyal gerçeklik barından; bu sosyal gerçeklerin ancak bilimsel bir yaklaşımla yorumlandığında anlam kazandığı, kendine özgü veri toplama ve analiz süreci olan; fenomenoloji, olgu bilim, kültür analizi, kuram oluşturma, eylem araştırması ve durum çalışması gibi modellerin kullanıldığı araştırma yöntemi olarak ifade edilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu çalışmada okul öncesi öğretmen adayları ve okul öncesi öğretmenlerinin mesleki etik davranışlarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi hedeflediğinden bu çalışmada fenomenoloji deseni tercih edilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu kolay ulaşılabilirlik ve gönüllülük ilkeleri esas alınarak belirlenen 15 okul öncesi öğretmen adayı ve 15 okul öncesi öğretmeni olmak üzere toplamda 30 katılımcı oluşturmaktadır. Çocuklarla birebir çalıştıkları ve etik davranışlarla karşılaştıkları için 4. sınıf lisans öğrencisi olan öğretmen adayları ve okul öncesi öğretmenleri çalışma grubuna dahil edilmiştir. Okul öncesi öğretmen adaylarının demografik özellikleri Tablo.1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Öğretmen adaylarının demografik özellikleri

Özellik	Grup	f
Cinsiyet	Kadın	14
	Erkek	1
Eğitim durumu	Lisans 4. sınıf	15
Üniversitenin bulunduğu bölge	Marmara Bölgesi	15
Okul öncesi eğitim kurumlarında bulunma süresi	0-12 ay	10
	13-24 ay	5
Toplam		15

Tablo 1. incelendiğinde araştırmaya katılan okul öncesi öğretmen adaylarının 14’ünün kadın, 1’inin ise erkek olduğu, tamamının eğitim durumunun 4. Sınıf lisans düzeyinde olduğu ve tamamının üniversitelerinin Marmara Bölgesi’nde olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmen adaylarının 10’unun okul öncesi eğitim kurumlarında bulunma süresinin 0-12 ay, 5’inin ise 13-24 ay olduğu görülmektedir. Okul öncesi öğretmenlerinin demografik özellikleri Tablo.2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Öğretmenlerin Demografik Özellikleri

Özellik	Grup	f
Cinsiyet	Kadın	12
	Erkek	3
Eğitim durumu	Lisans	11
	Yüksek lisans	4
Mezun olunan üniversitenin bulunduğu bölge	İç Anadolu Bölgesi	9
	Marmara Bölgesi	4
	Akdeniz Bölgesi	1
	Karadeniz Bölgesi	1
Mesleki Kıdem	1-5 yıl	10
	6-10 yıl	3
	11-15 yıl	2
Toplam		15

Tablo 2. incelendiğinde araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin 12’sinin kadın, 3’ünün ise erkek olduğu, 11’inin eğitim durumunun lisans, 4’ünün yüksek lisans olduğu

görülmektedir. Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin mezun oldukları üniversitenin 9'unun İç Anadolu Bölgesi'nde, 4'ünün Marmara Bölgesi'nde, 1'inin Akdeniz ve 1'inin Karadeniz Bölgesi'nde olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin mesleki kıdemlerinin 10'unun 1-5 yıl, 3'ünün 6-10 yıl, 2'sinin 11-13 yıl olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmacılar tarafından demografik bilgi formu (cinsiyet, eğitim durumu, mezun olunan üniversite, okul öncesi eğitim kurumlarında bulunma süresi) ve 6 açık uçlu sorudan oluşan, literatür çerçevesinde oluşturulmuş yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulmuştur. Formun başında araştırmacıların çalışmaya gönüllü olarak katıldıklarına ilişkin yazılı onamları alınmıştır. Form beş okul öncesi eğitimi alan uzmanına sunulmuş ve son şeklini almıştır.

Verilerin Toplanması

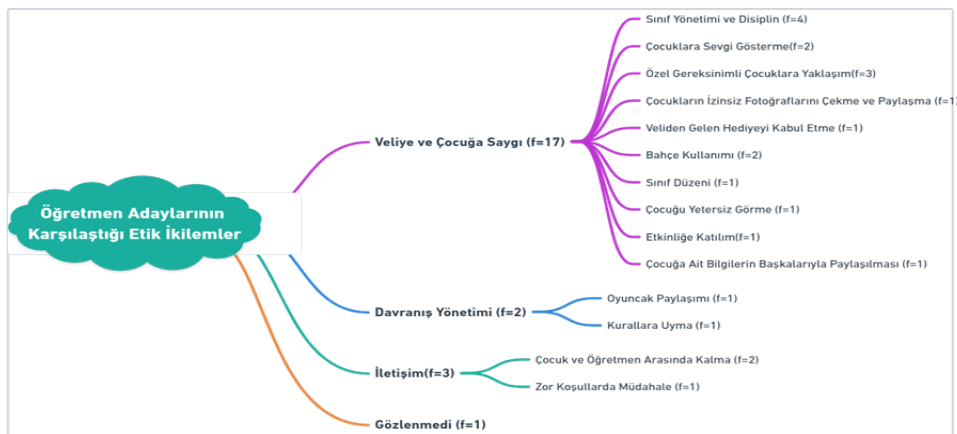
Trakya Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'nun 20.12.2023 tarihli toplantısında alınan 11/41 numaralı kararı ve E-29563864-050.03.04-569979 numaralı sayı numarası ile etik uygunluk alınmıştır. Son haliyle demografik bilgi formu ve anket formu elden ve "Google Forms" platformu aracılığıyla gönüllü olarak katılmak isteyen okul öncesi öğretmen ve öğretmen adaylarına ulaştırılmış ve veriler hem yüz yüze hem çevrimiçi olarak toplanmıştır.

Verilerin Çözümlemesi

Verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Öncelikle 30 katılımcının görüşleri kodlayıcılar tarafından incelenerek kodlar ve alt kategoriler belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının ve öğretmenlerin görüşleri araştırmacılar tarafından kapalı kodlama gerçekleştirilmiştir. Kodlayıcılar toplam 30 farklı öğretmen ve öğretmen adayı görüşlerini inceleyerek ilgili temalara yerleştirmiştir. Yapılan incelemenin sonucunda görüşme formlarının her bir bölümü için kodlayıcılar aracılığıyla yapılan farklı kodlamalar görüş ayrılığı olarak hesaplanmıştır. Bu bağlamda Güvenirlik=Görüş Birliği/Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı olarak hesaplanması önerilen (Miles ve Huberman, 1994) kodlayıcılar arası güvenirlilik değeri bu durumda %92 olarak belirlenmiştir. Son olarak kodlayıcılar arası farklılıkların oluşturduğu durumları gidermek üzere görüşmeler gerçekleştirilmiş ve kodlayıcılar arası görüş birliğine varılarak kalan formlar kodlayıcılar arasında paylaşılıp analiz edilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde, okul öncesi öğretmeni adaylarının, lisansüstü öğrencilerinin ve okul öncesi öğretmenlerinin mesleki etik davranışlara ilişkin görüşlerinden elde edilen bulgular sunulmaktadır. Öğretmen adaylarının karşılaştığı etik ikilemler Şekil 2'de sunulmuştur.

Şekil 2. Öğretmen Adaylarının Karşılaştığı Etik İkilemler

Şekil 2 incelendiğinde öğretmen adaylarının karşılaştığı etik davranışlara ilişkin görüşlerinin veliye ve çocuğa saygı, davranış yönetimi, iletişim ve gözlenmedi olmak üzere dört koddan oluştuğu görülmektedir. Veliye ve çocuğa saygı kodu sınıf yönetimi ve disiplin, çocuklara sevgi gösterme, özel gereksinimli çocuklara yaklaşım, çocukların izinsiz fotoğraflarını çekme ve paylaşma, velilerden gelen hediyeyi kabul etme, bahçe kullanımı, sınıf düzeni, sınıf düzeni, çocuğu yetersiz görme, etkinliğe katılım ve çocuğa ait bilgilerin başkalarıyla paylaşılması kodlarından oluşmaktadır. Davranış yönetimi kategorisi oyuncak paylaşımı ve kurallara uyma kodlarından oluşmaktadır. İletişim kategorisi ise çocuk ve öğretmen arasında kalma ve zor koşullarda müdahale kodlarından oluşmaktadır.

Araştırma kapsamında görüşleri alınan öğretmen adaylarının veliye ve çocuğa saygı kategorisinde ilişkin örnek ifadelerine aşağıda yer verilmiştir;

“Sınıf yönetimi konusunda davranış yaşadım. Sevecen ve güler yüzlü mü? Yoksa soğuk ve direkt yapılması gerekenleri söyleyen bir öğretmen mi?” (ÖA14) “Gözleme gittiğim okulda gelişimsel açıdan arkadaşlarından oldukça geride bir öğrenci vardı. Sınıfın öğretmeni bu durumun farkında olduğu halde “o zaten geriden geliyor ben ellemiyorum onu” gibi cümle kurmuştu. Nasıl yaklaşacağım konusunda kararsız kaldım.” (ÖA7) “Çocukların etkinlik esnasında fotoğraflarının çekilmesini doğru bulmadığım halde okulun instagram sayfasında paylaşılması için fotoğraflarını çektiğim zamanlar oldu. (ailelerin izni vardı).” (ÖA8) “Etkinlik sürecinde çocukların yapamayacağını düşünmesi, sınıfın kirlenmesini istemesi.” (ÖA11) “Etkinliğe katılmak istemeyen (devamlı) çocuğu kendi haline bırakmalı mıyım?” (ÖA12) “Diğer sınıf öğretmenlerinin başka sınıfın çocukları ile ilgili olanları detaylı bilmesi.” (ÖA15)

Araştırma kapsamında görüşleri alınan öğretmen adaylarının davranış yönetimi kategorisine ilişkin örnek ifadeye aşağıda yer verilmiştir;

“Oyun merkezlerinde aynı oyuncacı almak isteyen iki çocuk arasında kaldım. Oyuncacı kullanmak için aralarında kural koymalarına rağmen biri kurala uymadığı için tartıştılar.” (ÖA9)

Araştırma kapsamında görüşleri alınan öğretmen adaylarının iletişim kategorisine ilişkin örnek ifadelerine aşağıda yer verilmiştir;

“Çocuk yaptırdığım etkinliği yırttı. Niye yırttın diye sorduğumda hemen sınıf öğretmeni dahil olup onun etkinliği olduğunu ve karışmamam gerektiğini söylemişti.” (ÖA4) “Gözlem esnasında bir çocuk bana bu oyuncaklarla oynayabilir miyim diye sormuştu. O sırada gözlemde olduğum için sınıf kurallarını bozmamak için ben bilmiyorum canım istersen öğretmene sorabilirsin demiştim.” (ÖA5) “Sınıfta depremden dolayı Hatay’dan gelen bir kız çocuğu var. Çocuklar masada oyun oynarken bir çocuk masayı sallayıp deprem oluyor dedi. Kız çocuğu ağlamaya başladı. O an ne yapacağımı bilemedim. Sınıfın öğretmeni müdahale etti.” (ÖA6)

Öğretmen adaylarının diğer öğretmenlerde gözlemlediği etik davranışlar Şekil 3’de sunulmuştur.

Şekil 3. Öğretmen Adaylarının Diğer Öğretmenlerde Gözlemlediği Etik İkilemler

Şekil 3 incelendiğinde öğretmen adaylarının diğer öğretmenlerde gözlemlediği etik davranışlara ilişkin görüşlerinin çocuğa saygı, iletişim ve gözlenmedi olmak üzere üç kategoriden oluştuğu görülmektedir. Çocuğa saygı kodu bahçe kullanımı, hazır plan kullanımı, mola paspası, çocuklara sevgi gösterme, sevmediği yemeği yememe, çocukların sorularına verilen tepkiler, özel gereksinimli çocuklara yaklaşım, aşırı teknoloji kullanımı, etkinliklerde görselliğin öncelikli olması, çocukların izinsiz fotoğraflarını çekme ve paylaşma, serbest oyuna kısıtlı zaman tanıma, sınıf yönetimi, çocuklara tuvalette yardım edip etmeme kodlarından oluşmaktadır. İletişim kodu ise öğretmen-veli çatışması ve öğretmen idare çatışması kodlarından oluşmaktadır.

Araştırma kapsamında görüşleri alınan öğretmen adaylarının çocuğa saygı kategorisine ilişkin örnek ifadelerine aşağıda yer verilmiştir;

“Gözlemlerim sonrasında beslenme saatinde yemeğini yememek konusunda direnen çocuklarla karşılaştım ve genellikle bundan dolayı öğretmen-çocuk arasında davranış yaşıyordum. Öğretmen yemeğini yemesi gerektiği ve eğer yemezse oyuncaklarla oynamayacağı konusunda çocukları uyarıyordu.” (ÖA5) “Beslenme saatinde çocukların yemeklerini yemek istememeleri ve bu konuda direktmeleri öğretmeni zorladığını düşünüyorum.” (ÖA9) “Öğretmenler çocukların sık soru sorma durumunda belli bir noktadan sonra nasıl tepki vereceğini şaşırıyorlar. Verilmemesi gereken cevaplar verilebiliyor. Bu durum çocuğun girişimciliğinin önüne geçiyor. Böyle olmaması gerektiğini düşünüyorum.” (ÖA7) “Özel gereksinimli çocuğun yaptığı davranışları ne olursa olsun kabul etme, görmezden gelme (O anlamıyor o yüzden öyle yapıyor)” (ÖA8) “Aşırı teknoloji kullanımı. Kitap okumak yerine kitap okumanın video olarak izletilmesi.” (ÖA12) “Etkinliklerin görsel sergi şovuna dönüşmesi ve atık materyal kullanımına sıcak bakılmaması.” (ÖA12) “23 Nisan gösterilerine hazırlık için çocuklar serbest oyun zamanından erken ayrıldı.” (ÖA13) “Staj gördüğüm okuldaki hiçbir öğretmen çocuklarla fazla temas kurmuyor ve direkt yapması gerekenleri söylüyor. Sınıf yönetimi konusunda benden başarılı bir yol izlediklerini düşünmeye başladım. Sevgi ve ilgimi ister istemez arka plana atıyorum.” (ÖA14) “Çocukların gelişim düzeyinden kaynaklı tuvalet ihtiyaçlarını karşılarken yardım istemeleri konusunda etikliğinde kararsızım.” (ÖA15)

Araştırma kapsamında görüşleri alınan öğretmen adaylarının iletişim kategorisine ilişkin örnek ifadeye aşağıda yer verilmiştir;

“Öğretmen kendisine kaba davranan veliye sinirlenip çocuk yaramazlık yaptığında “Zaten annesi de böyle” dedi ve çocuğu oyuna dahil edip etmemekte arada kaldı.” (ÖA10)

Okul öncesi öğretmenlerin sınıf içinde çocuklarla karşılaştığı etik davranışlar Şekil 4'te sunulmuştur.

Şekil 4. Öğretmenlerin Sınıf İçinde Çocuklarla Karşılaştığı Etik İkilemler

Şekil 4 incelendiğinde öğretmenlerin sınıf içinde çocuklarla karşılaştığı etik davranışlara ilişkin görüşlerinin çocuğa saygı, veliye saygı ve gözlenmedi olmak üzere üç kategoriden oluştuğu görülmektedir. Çocuğa saygı kodu sınıf yönetimi ve disiplin, üst değişimi, çocuğa temas ve öğretmenin yetersiz kalması temalarından oluşmaktadır. Veliye saygı kodu ise öğretmen-veli çatışması ve hediye kabul etmeme temalarından oluşmaktadır.

Araştırma kapsamında görüşleri alınan öğretmenlerin çocuğa saygı kategorisine ilişkin örnek ifadeye aşağıda yer verilmiştir;

“Çocuklarla iletişim kurarken ve etkileşimde bulunma sırasında onlara dokunma konusunda kararsız kalmam” (Ö13)

Araştırma kapsamında görüşleri alınan öğretmenlerin veliye saygı kategorisine ilişkin örnek ifadeye aşağıda yer verilmiştir;

“Çocuğun ilgi alanı ile aile beklentisi arasında kaldığımız zaman çok zorlanıyorduk. Maalesef okul öncesinde bile velilerin bilişseli daha ön planda tutması bizi o doğrultuda yönlendirmeye çalışması zor durumlara verebileceğim örnekler arasında başta geliyor.” (Ö12)

Okul öncesi öğretmenlerin velilerle karşılaştığı etik davranışlar Şekil 5'te sunulmuştur.

Şekil 5. Öğretmenlerin Velilerle Karşılaştığı Etik İkilemler

Şekil 5 incelendiğinde öğretmenlerin velilerle karşılaştığı etik davranışlara ilişkin görüşlerinin topluma ve aileye ilişkin etik davranışlar, öğretmene yönelik etik davranışlar, ebeveyn tutumu ve gözlenmedi olmak üzere dört kategoriden oluştuğu görülmektedir. Topluma ve aileye ilişkin etik davranışlar kategorisi toplumsal cinsiyet, ailenin doğru bildiği yanlışlar ve ailenin kalıp

yargılar dışına çıkmaması kodlarından oluşmaktadır. Öğretmene yönelik etik davranışlar kategorisi öğretmen-veli çatışması, öğretmene saygı ve öğretmenin yetersiz hissetmesi kodlarından oluşmaktadır. Ebeveyn tutumu kategorisi ise veli tutumu, çocuğa karşı tutum ve aşırı korumacı tutum kodlarından oluşmaktadır.

Araştırma kapsamında görüşleri alınan öğretmenlerin topluma ve aileye ilişkin etik davranışlar koduna ilişkin örnek ifadelerine aşağıda yer verilmiştir;

“Kız erkek ile yan yana oturmasını istememişti. Bu konuda ilk olarak biraz sorun yaşasam da daha sonra uygun bir dille neler yapılması gerektiğini anlattım (Ö1) “Aileye çocuğu ile ilgili gerçek bilgiyi verememek” (Ö10)

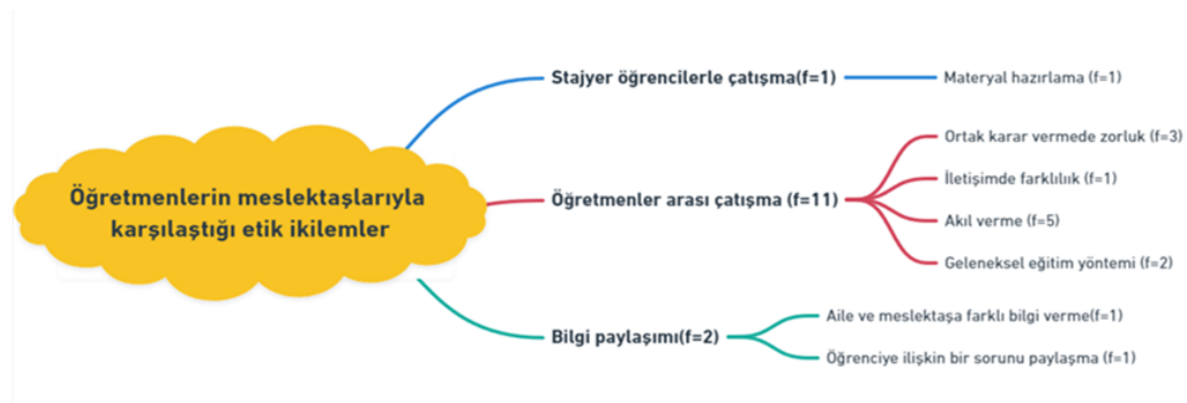
Araştırma kapsamında görüşleri alınan öğretmenlerin öğretmene yönelik etik davranışlar koduna ilişkin örnek ifadelerine aşağıda yer verilmiştir;

“Bizi bakıcı zannediyorlar, yemek yedirmemizi istemeler gibi” (Ö5)

Araştırma kapsamında görüşleri alınan öğretmenlerin ebeveyn tutumu koduna ilişkin örnek ifadelerine aşağıda yer verilmiştir;

“Staj yaparken çocukla ilgili gözlemlerimi veliye aktarma konusundaki yetkinliğimin olup olmadığı davranışı” (Ö15) “Stajda özellikle sosyoloji ekonomik durumu kötü olan aileler çocuğuyla bağ kırmakta daha fazla zorlanıyor, bu durumda çocuğa ilgisine yansıyor. İlgili olan ailelerin çocuklarıyla ister istemez daha ilgilenmiş oluyoruz bu durumda ikileme düşebiliyoruz” (Ö13)

Okul öncesi öğretmenlerin meslektaşlarıyla karşılaştığı etik davranışlar Şekil 6’da sunulmuştur.

Şekil 6. Öğretmenlerin Meslektaşlarıyla Karşılaştığı Etik İkilemler

Şekil 6 incelendiğinde öğretmenlerin meslektaşlarıyla karşılaştığı etik davranışlara ilişkin görüşlerinin stajyer öğrencilerle çatışma, öğretmenler arası çatışma ve bilgi paylaşımı olmak üzere üç kategoriden oluştuğu görülmektedir. Stajyer öğrencilerle çatışma kategorisi materyal hazırlama kodlarından oluşmaktadır. Öğretmenler arası çatışma kategorisi ortak karar vermede zorluk, iletişimde farklılık, akıl verme ve geleneksel eğitim yöntemi temalarından oluşmaktadır. Bilgi paylaşımı kodu ise aile ve meslektaşına farklı bilgi verme ve öğrenciye ilişkin bir sorunu paylaşma kodlarından oluşmaktadır. Ebeveyn tutumu kategorisi ise veli tutumu, çocuğa karşı tutum ve aşırı korumacı tutum kodlarından oluşmaktadır.

Araştırma kapsamında görüşleri alınan öğretmenlerin öğretmenler arası çatışma kategorisine ilişkin örnek ifadelerine aşağıda yer verilmiştir;

“Ortak karar vermemiz gereken konularda her öğretmenin birbirinden farklı eğitim yaklaşımı olduğu için zorlanabiliyoruz, herkes kendi dediği olsun istiyor” (Ö2) “Herkesin yöntemi farklı

olduğu için akıl alınca kafanız karışıyor” (Ö3) “Akıl vermeleri” (Ö11)

Araştırma kapsamında görüşleri alınan öğretmenlerin bilgi paylaşımı kategorisine ilişkin örnek ifadeye aşağıda yer verilmiştir;

“Paylaşım, öğrencilerine dair bir sorun belirtme “(Ö9)

Okul öncesi öğretmenlerin meslektaşlarında öğretmen-çocuk arasında gözlemediği etik davranışlar Şekil 7’de sunulmuştur.

Şekil 7. Öğretmenlerin Meslektaşlarında Öğretmen-Çocuk Arasında Gözlemediği Etik İkilemler

Şekil 7 incelendiğinde öğretmenlerin meslektaşlarında öğretmen-çocuk arasında gözlemediği etik davranışlara ilişkin görüşlerinin öğretmenin çocuğa ve veliye yaklaşımı ve gözlenmedi olmak üzere iki kategoriden oluştuğu görülmektedir. Öğretmenin çocuğa ve veliye yaklaşımı ise çocuğa yaklaşım, öğretmenin kendi öz saygısını yitirme ve veliye yaklaşım kodlarından oluşmaktadır. Çocuğa yaklaşım kategorisinin ise çocuğa sevgi, hitap, çocuklar arası ayrımcılık, iletişim, disiplin, çocuğun izinsiz fotoğraf ve video paylaşımı ve çocuğu tanıma kodlarından oluşmaktadır.

Araştırma kapsamında görüşleri alınan öğretmenlerin, öğretmenin kendi öz saygısını yitirme kategorisine ilişkin örnek ifadeye aşağıda yer verilmiştir;

“Velinin yanında çocuğun ayakkabısını giydirmesi“ (Ö1)

Araştırma kapsamında görüşleri alınan öğretmenlerin çocuğa yaklaşım kategorisine ilişkin örnek ifadelerine aşağıda yer verilmiştir;

“Bazı öğretmenlerin çocuklara hitap şekilleri (Aşkım, bebeğim, oğlum, kızım diye hitapları“ (Ö4), “Gürültü yaptığı zaman çocuklara nasıl davranması gerektiğini ile ilgili kararsızken gözlemedim“(Ö3)“Meslektaşlarımda çocukları eğitsel tanı için yönlendirme konusunda kararsız kaldıklarını gözlemedim“ (Ö11) “Bazı öğretmenler gördüm çocuk çirkin diye sevmiyor . Çok üzücü ama gerçek. Daha güzel giyinen ya da kendini daha iyi ifade eden çocuklara daha iyi davranan öğretmenler var” (Ö12)

Okul öncesi öğretmenlerin meslektaşlarında öğretmen-veli arasında gözlemediği etik davranışlar Şekil 8’de sunulmuştur.

Şekil 8. Öğretmenlerin meslektaşlarında öğretmen-veli arasında gözlemlendiği etik davranışlar

Şekil 8 incelendiğinde öğretmenlerin meslektaşlarında öğretmen-veli arasında gözlemlendiği etik davranışlara ilişkin görüşlerin veliye ilişkin etik davranışlar, topluma ilişkin etik davranışlar, bilgi paylaşımı ve gözlenmedi olmak üzere dört kategoriden oluştuğu görülmektedir. Veliye ilişkin etik davranışlar k kategorisi verilen hediye kabul etmeme, öğretmen-veli tutarsızlığı ve veliyle iletişim ve aile katılımı kodlarından oluşmaktadır. Topluma ilişkin etik davranışlar kategorisi toplumsal cinsiyet temasından, bilgi paylaşımı kategorisi ise çocukların kişisel bilgilerinin başkalarıyla paylaşımı kodlarından oluşmaktadır.

Araştırma kapsamında görüşleri alınan öğretmenlerin veliye ilişkin etik davranışlar kategorisine ilişkin örnek ifadelerine aşağıda yer verilmiştir;

“Velinin çocuğun okuldaki olumsuz durumunu kabul etmek istemeyişi. Velinin evde çok uyumlu vb. olumlu ifadeler kullanması” (Ö1) “Öğretmenlerin veliler ile ortak paydada buluşamama sorunları olduğunu düşünüyorum” (Ö6) “Bazıları veliye çok mesafeli bazıları çok samimi ortasını bulmak lazım diye düşünüyorum” (Ö3) “Veli öğretmen etkileşiminde etkin öğretime yön verememe konum itibariyle aile üyelerinin eğitime destek verememesi” (Ö12) “Öğretmenin velilerin beklentilerini yerine getirebilme konusundaki endişesi“ (Ö13)

Araştırma kapsamında görüşleri alınan öğretmenlerin topluma ilişkin etik davranışlar kategorisine ilişkin örnek ifadeye aşağıda yer verilmiştir;

“Yaşanılan coğrafi konum itibariyle kadın velilerin çocuklar üzerindeki etkisi“ (Ö2)

Okul öncesi öğretmenlerin meslektaşlarında öğretmen-öğretmen arasında gözlemlendiği etik davranışlar Şekil 9’da sunulmuştur.

Şekil 9. Öğretmenlerin meslektaşlarında öğretmen-öğretmen arasında gözlemlendiği etik davranışlar

Şekil 9 incelendiğinde öğretmenlerin meslektaşlarında öğretmen-öğretmen arasında gözlemlendiği etik davranışlara ilişkin görüşlerinin iletişime ilişkin etik davranışlar, planlamaya ilişkin etik davranışlar, uygulamaya ilişkin etik davranışlar ve gözlenmedi olmak üzere dört kategoriden oluştuğu görülmektedir. İletişime ilişkin etik davranışlar kategorisi öğretmen-idare

çatışması ve öğretmenler arası tutarsızlık kodlarından oluşmaktadır. Planlamaya ilişkin etik davranışlar kategorisi öğretim sürecinin dengeli ve etkin kullanılmaması, etkinliklerde görselliğin öncelikli olması ve çocukların sınıflarına yerleştirilmesi kodlarından oluşmaktadır. Uygulamaya ilişkin etik davranışlar kategorisi diğer öğretmenin müdahale etmesi, asılsız bilgi paylaşımı ve etkinlik ve mesleki deneyim paylaşımı kodlarından oluşmaktadır.

Araştırma kapsamında görüşleri alınan öğretmenlerin iletişime ilişkin etik davranışlar kategorisine ilişkin örnek ifadeye aşağıda yer verilmiştir;

“İdarece verilen işler paylaşmakta ve okul kültürü konusunda karar verme sürecinde zorlandıklarını fark ettim” (Ö3)

Araştırma kapsamında görüşleri alınan öğretmenlerin uygulamaya ilişkin etik davranışlar koduna ilişkin örnek ifadeye aşağıda yer verilmiştir;

“Başarılı öğrenciyi almak için öğretmen kötüleme” (Ö8) “Farklı etkinlik tarzları diyebiliriz bazı öğretmenler çocukların yaratıcılığını ön plana çıkarmaya çalışırken bazıları kalıplaşmış şekilde devam ediyor“ (Ö12)

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada okul öncesi öğretmen adaylarının ve okul öncesi öğretmenlerinin mesleki etiğine ilişkin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda okul öncesi öğretmen adaylarının en fazla sınıf yönetimi ve disiplin konusunda etik davranış yaşadıkları, okul öncesi öğretmenlerinde en fazla bahçe kullanımı ve hazır plan kullanımı konularında etik ikilem durumları yaşadıklarını gözlemledikleri görülmüştür. Bu araştırma sonucunda okul öncesi öğretmenlerinin velilerden gelen değerli hediye kabul edip etmeme, öğretmenlerin meslektaşlarına görevlerine yönelik müdahalede bulunup bulunmama konularında davranış yaşadıkları görülmüştür. Mercan Uzun ve Elma (2012)’de araştırmalarında okul öncesi öğretmenlerinin yaşadıkları mesleki davranışlara bakış açılarını inceledikleri araştırmalarında mevcut araştırma bulgularını destekler sonuçlara ulaştıkları görülmüştür. Bu araştırma sonucunda okul öncesi öğretmenlerinin çocukların izinsiz fotoğraf ve video paylaşımı konusunda davranış yaşadıkları görülmüştür. Duran (2014) okul öncesi öğretmenlerinin etik davranışları çözümlene biçimlerine yönelik görüşlerini aldığı araştırmasında 16 öğretmenden 9’u çocukların fotoğraflarını paylaşacaklarını, 6’sı ise çocukların fotoğraflarını paylaşmayacaklarını ifade etmiştir. Bu bulgular mevcut araştırma sonucunda da ortaya çıkan okul öncesi öğretmenlerinin çocukların fotoğraflarını paylaşıp paylaşmama konusunda davranış yaşadıklarını destekler niteliktedir. Mevcut araştırma aracılığı ile okul öncesi öğretmenlerinin özel gereksinimli çocuklara yönelik davranışlarında etik davranış yaşadıkları görülmüştür. Duran (2014) ve Öztürk (2010) araştırmalarında mevcut araştırma bulgusunu destekler nitelikte okul öncesi öğretmenlerinin özel gereksinimli çocuklara yönelik etik davranış yaşadıklarını ortaya koyulmuşlardır. İflazoğlu ve Bulut (2004) okul öncesi öğretmenleri ile öğretmen adaylarının sınıf yönetimine bakış açılarını belirlemek üzere okul öncesi bölümünde okuyan öğrencilerle yürüttükleri araştırmada öğretmen ve öğrencilerin bazıları sınıf yönetiminin bir boyutu olarak klasik otoriteyi vurguladığı belirlenmiştir. Bu çalışmalar, yapılan çalışmanın bulgularını destekler niteliktedir.

Öğretmenlerin sınıf yönetimi konusunda sevecen ya da geleneksel tutum sergileme konusunda davranış yaşadıkları görülmüştür. Bu doğrultuda okul öncesi öğretmenlerinin karşılaştıkları etik davranışları danışabilecekleri birimlerin kurulması önerilebilir. Okul öncesi öğretmenlerin mesleki etik davranışlarının ve görüşlerinin ele alındığı araştırmalarda okul öncesi öğretmenlerin etik davranış boyutlarından olan demokrasi ve eşitlik boyutu puanlarının düşük olduğu görülmüştür (Kanat ve Erkan, 2021; Sakin, 2007). Mevcut araştırma sayesinde ise bu sonuca paralel olarak öğretmen adaylarının ve öğretmenlerin görüşlerine göre öğretmenlerin çocuklar arası ayrımcılık konusunda davranış yaşadıkları görülmüştür. Brock' a (1998) göre okul öncesi eğitimi gerekli kılan unsurlardan biri de öğretmenlerin çocuklara saygı göstermesi, onları sevmesi ve ayrı bir birey olarak kabul etmeleridir. Liu'da (2016) okul öncesi öğretmenlerinin profesyonel mesleki standartlara dayalı olarak ayrımcılık yapmama konusunda desteklenmelerinin gerekliliğini ortaya koymuştur. Bu doğrultuda mevcut araştırma sonucundan da yola çıkarak okul öncesi öğretmenlerine yönelik bir etik rehberin ihtiyaç olduğu (Campbell, 2003; Forster, 1998; Liu, 2016; Öztürk, 2010) görülmüştür.

Araştırma sonucunda okul öncesi öğretmen adaylarının sınıf yönetimi, çocuğa saygı ve iletişim konularında etik ikilem yaşadıklarını ifade ettikleri görülmüştür. Freeman (1996) erken çocukluk öğretmen eğitimcileri ve öğretmen adayları için mesleki etik ile ilgili müfredat araştırmasında öğretmen adaylarının görüşlerine göre etiğe müfredatlarında çok kısıtlı yer verildiğini oraya koymuştur. Mevcut araştırma sonucundan yola çıkarak etiğe erken çocukluk öğretmen eğitiminde daha fazla yer verilmesinin önemli olacağı düşünülmektedir. Mevcut araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının ebeveynler ve diğer meslektaşlarıyla iletişim konusunda ikilem yaşadıkları ortaya koyulmuştur. Bu bulguları destekler nitelikte sonuçlara Koç (2009) okul öncesi öğretmenlerinin mesleki yaşantılarında karşılaştıkları ikilemleri incelediği araştırmasında ulaşılmış ve okul öncesi öğretmenlerinin öğrenciler, yöneticiler, aileler ve meslektaşlarıyla iletişim konularında ikilem yaşadıklarını ortaya koymuştur.

Araştırma sonuçları doğrultusunda; okul öncesi öğretmenlerinin mesleki etik davranışlarını ne tür faktörlerin etkilediğine ilişkin araştırmaların yürütülmesi, okul öncesi öğretmenliği lisans programına mesleki etik içerikli zorunlu derslere ve öğretmenlerin yaşadıkları davranışlara ilişkin içeriklerde uygulamaları eğitimlere yer verilmesi, okul öncesi öğretmenlerin etik kuralları konusunda okul yöneticileri başta olmak üzere, okul denetçileri ve Milli Eğitim Bakanlığı personeli yanında öğrencilerin aileleri de bilgilendirilmeli ve bu doğrultuda, kurslar, seminerler ve çalışma grupları (work shop) düzenlenmesi önerilmektedir. Ayrıca mesleki etiği ile ilgili okul öncesi eğitim alanında yürütülen araştırmaların sınırlı olduğu görülmüştür. İleriki araştırmacıların deneysel, boylamsal, karma araştırma yöntemleri kullanılarak planlanabilir. Çocuk, aile, öğretmen gibi farklı örneklem grupları ile yeni araştırmaların yürütülmesi önerilmektedir.

Kaynakça

- Aydın, İ. (2003). *Eğitim ve öğretimde etik*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Banks, S. (2003). From oaths to rulebooks: A critical examination of codes of ethics for the social professions. *European Journal of Social Work*, 6(2), 133-144.
- Baptise, N., & Reyes, L.V. (Eds.) (2002). *Ethics in early care and education*. New Jersey: Pearson Merrill.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (28. Baskı). Ankara: Pegem Yayınları.
- Campbell, E. (2003). Moral lessons: The ethical role of teachers. *Educational Research and Evaluation*, 9, 25-50.
- Cevizci, A. (2002). *Etiğe giriş*. İstanbul: Paradigma Yayınları.
- Coşkun, B., & Çelikten, M. (2020). Öğretmenlik meslek etiği üzerine bir inceleme. *OPUS International Journal of Society Researches*, 15(21), 686-710.
- Creswell, J. W. (2013). Nitel araştırma yöntemleri. [Qualitative research methods]. M. Bütün & SB Demir, Trans.(Eds.). İstanbul: Siyasal Kitapevi.
- Çabuk, A., & İşgüden, B. (2006). Meslek etiği ve meslek etiğinin meslek yaşamı üzerindeki etkileri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(16), 59-86.
- Çelik, G. (2019). Sınıf öğretmenlerinin yaşadıkları etik davranışlar. (Yayın No. 555997) [Doktora tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Erol, Ö. F. (2022). Kamu görevlisinin etik sorumluluğu. *Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 10(2), 737-782.
- Eskicumalı, A. (2002). *Eğitim, öğretim ve öğretmenlik mesleği. Öğretmenlik mesleğine giriş*, 2-31. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Feeney, S., & Kipnis, K. (1998). Code of Ethical Conduct & Statement of Commitment: Guidelines for Responsible Behavior in Early Childhood Education. NAEYC.
- Forster, K. (1998). Promoting the ethical school: Professional ethics for school administrators. Retrieved April 7, 2006, from <http://www.schools.nsw.edu.au>
- Freeman, N. K. (1996). Professional Ethics: A Survey of Early Childhood Teacher Educators and A Curriculum for Preservice Teachers. Unpublished Dissertation.
- İşgüden, B., Çabuk, A. (2006). Meslek etiği ve meslek etiğinin meslek yaşamı üzerinde etkileri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(16), 59-86.
- Kıranlı, I, S., & İlğan, A. (2007). Eğitim örgütlerinde karar verme sürecinde etik. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 8 (14), 150-162.

- Koç, K. (2009). Moral Dilemmas in Early Childhood Settings: Turkish Teachers' Accounts. Unpublished Doctoral Dissertation. Indiana University.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Sage.
- Milli Eğitim Temel Kanunu (METK), Resmî Gazete 14574 (24 Haziran 1973), Kanun No. 1739
- O'Donohue, W. & Ferguson, K. E. (2011). Behavior analysis and ethics, In W. W. Fisher, C. C. Piazza, & H.S. Roane (Eds.), *Handbook of applied behavior analysis (pp.489-497)*. The Guilford Press.
- Özgener, Ş. (2004), İş Ahlakının Temelleri, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Özgül, S. G. (2011). Okul öncesi eğitim ortamlarının kalite değişkenleri açısından değerlendirilmesi. (Yayın No. 280612) [Yüksek lisans tezi, Balıkesir Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Ricks, F., & Bellefeuille, G. (2004). Knowing: The critical error of ethics in family work. *Child & Youth Services*, 25(1-2), 117-130.
- Swick, K. J., & Brown, M. H. (1999). The caring ethic in early childhood teacher education. *Journal of Instructional Psychology*, 26(2), 116-116.
- Şirin, M. C. (2019). Çocuğun yararı gözüyle çocuğun yüksek yararı ilkesine bakış. *Çocuk ve Medeniyet*, 4(8), 219-240.
- Taşçı, B. İ. (2012). Türk kamu yönetiminde hediye alma ve verme sorunu. *Türk İdare Dergisi*, (475), 119-130.
- Türk, E.(1999). *Türk eğitim sistemi*, Ankara. Nobel Yayın Dağıtım.
- UNESCO. (2018). Early childhood care and education. <https://en.unesco.org/themes/early-childhood-care-and-education>.
- Usta, A. (2012). Kamu örgütlerinde meslek etiği ve çalışma ahlakı üzerine bir değerlendirme. *Suleyman Demirel University Journal Of Faculty Of Economics & Administrative Sciences*, 17(1).
- Uzun, S., & Yolsal, Ü. H. (2008). *Felsefe sözlüğü (Dictionary of philosophy)*. Bilim ve Sanat.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (9. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık

Extended Abstract

Introduction

Ethics is explained as the whole of values, rules, principles and norms that shape people's behaviors according to norms and regulate behaviors in their relations with people (Cevizci, 2002). However, there are some ethical codes that must be followed while practicing a profession (Coşkun & Çelikten, 2020). It is stated that these codes are created by a professional team to protect and guide members of the profession in order to increase the quality of the profession (Çabuk & İşgüden, 2006). By signing the document containing ethical principles,

teachers claim that they will act in accordance with these principles. Teachers are key to the transfer of values to new generations, the socialization of children, the realization of educational goals and the social development of the country (Eskicumalı, 2002). The early childhood period is a critical period which forms the fundamentals of human life (UNESCO, 2018). In this respect, the quality of the educational environment in which children live, the attitudes and behaviors of people are important for the healthy development of the child (Özgül, 2011). Every child has the right to develop in line with their own abilities and potential. In this context, it can be stated that preschool teachers are an influential stakeholder in the development of children (Swick & Brown, 1999). Ethical principles guide teachers in every decision related to children. "For the benefit of the child" is the most fundamental ethical principle (Şirin, 2019). All planned learning processes and activities should be structured within the framework of this principle. In the ethical decision-making process, it is more important what the person decides and what he/she does as a result of his/her decision rather than what he/she decides (Kıranlı & İlğan, 2007). In this context, it is thought that the observations and experiences of preschool teachers and pre-service teachers regarding professional ethical dilemmas within the scope of the process while they are in preschool education institutions are important.

Purpose

The aim of this study is to examine the views of pre-service preschool teachers and preschool teachers on professional ethical dilemmas.

Method

In this study, phenomenology design, one of the qualitative research methods, was used. The study group of the research consisted of a total of 30 participants, 15 pre-service preschool teachers and 15 preschool teachers, who were educated at a state university determined on the basis of easy accessibility and volunteerism principles. A semi-structured interview form developed by the researchers for professional ethical dilemmas was used as a data collection tool. Expert opinion was obtained from 5 experts in the field of preschool education regarding the interview form. Content analysis method was used to analyze the collected data.

Findings

As a result of this research, it was seen that preschool teachers had dilemmas about whether to accept valuable gifts from parents and whether to intervene in colleagues' duties. As a result of the research, it was seen that preschool teachers had a dilemma about taking and sharing photos and videos of children on social media without permission. In this study, it was seen that preschool teachers experienced ethical dilemmas towards children with special needs. It was seen that teachers had a dilemma about displaying a caring or traditional attitude in classroom management. As a result of the research findings, according to the opinions of pre-service teachers and teachers, it was seen that teachers had a dilemma about discrimination between children.

Discussion & Conclusion

Through the current research, it was seen that preschool teachers experience ethical dilemmas in their behaviors towards children with special needs. Duran (2014) and Öztürk (2010) revealed in their studies that preschool teachers experience ethical dilemmas towards children with special needs, which supports the current research finding. In a study conducted by İflazoğlu and Bulut (2004) with preschool teachers and students studying in the preschool department to determine the perspectives of preschool teachers and pre-service teachers on classroom management, it was determined that some of the teachers and students emphasized

classical authority as a dimension of classroom management. In the current study, parallel results were obtained. According to Brock (1998), one of the elements that make preschool education necessary is that teachers respect, love and accept children as individuals. Liu (2016) has also revealed that preschool teachers need to be supported to be fair among children and families according to professional standards. In this direction, based on the results of the current study, it was seen that there is a need for an ethical guide for preschool teachers (Campbell, 2003; Forster, 1998; Liu, 2016; Öztürk, 2010).